

en ny måde. Med et lykkeligt greb har hun udvalgt fem sanges forstelinier som overskrifter over sine hovedafsnit. I kraft af de konnotationer en linie som „Muser har Glæden, Druen kær“ (klubber og musikalske selskaber før 1845) giver, bliver man sangligt-poetisk ledt på rette spor. Ved i nogen grad at inddrage nyere litteratur om begreber som nationalromantik og skandinavisme søger hun at kaste et nyt perspektiv over studentersangen. Det er næppe her, fremstillingen har sin styrke, men snarere i den tidligere nævnte vrimmel af spændende og/eller kuriøse detaljer, som her registreres og fremlægges, ofte for første gang.

Jeg har tidligere været inde på, at Anne Ørbæk Jensen har fravalgt at bringe egentlige analyser af sangstoffet. Men det har ikke hindret hende i at bringe en mængde relevante nodecitater på rette sted. I det hele taget – jeg gentager det gerne – er illustrationsmaterialet i denne som i de øvrige fremstillinger af stor værdi, ikke kun pga. af de mange oplysninger det bringer, men også pga. af den visualisering af svundne tidsepokers musikaler, musikpersonligheder og musikmiljøer, som det formidler. Med særlig fornøjelse har jeg studeret Peter Klåstrups mange illustrationer 1877-81 fra *Det forsvundne Kjøbenhavn* (se fx illustrationerne fra det nordiske studentermøde, s. 134-35).

Vel har Anne Ørbæk Jensen ikke sin norske kollegas personlige skrivemåde og ej heller sin svenske kollegas virtuose lethed, men hun udtrykker sig i et jævnt og ligefremt sprog, der gør hende til en fortræffelig guide på den lange rejse gennem den danske studentersangs historie.

Sten Høgel

Knud Arne Jürgensen: *The Verdi Ballets* (Premio internazionale Rotary Club di Parma „Giuseppe Verdi“ 4). Istituto nazionale di studi verdiani, Parma 1995. 398 s., ill., noder, ISBN 88-85065-12-0, indbundet kr. 498, hæftet kr. 325.

The Verdi Ballets fra 1995 omhandler en række balletdivertissementer, som Verdi komponerede til de af sine operaer, der i årene 1847-1894 blev opført på Pariseroperaen. Afhandlingen, som i foråret 1997 blev antaget til forsvar for den filosofiske doktorgrad på Musikvidenskabeligt Institut, Københavns Universitet, er et af de få eksempler på dansk danseforskning, som er udgivet i de seneste år. Som sådan er den en vigtig publikation, og det er derfor beklageligt, at

Jürgensens bog ikke synes at indeholde det mål af nytænkning, som man ellers rimeligvis kunne forvente af en disputats. På linie med de fleste dansehistoriske udgivelser fra midten af dette århundrede fremstår *The Verdi Ballets* som en enkeltstående faktuel deskriptiv monografi, og bogens videnskabelige værdi må således primært søges i det faktum, at den mangfoldiggør Jürgensens kendskab til et i vid udstrækning hidtil upubliceret kildemateriale.

Afhandlingen udgøres af to dele: en kort, rigt illustreret hoveddel (158 sider) samt en appendixdel (i alt 210 sider) bestående af koreografiske notationer (app. 1 og 2), datidige anmeldelser og artikler (app. 3), en oversigt over koreografer og solodansere (app. 4) samt en kronologisk oversigt over andre danseindslag i Verdis operaer (app. 5). Bogens hoveddel er disponeret som en kronologisk gennemgang af divertissementerne i komponistens ’franske’ operaer. De otte kapitler med titlerne „Jerusalem“, „Nabuchodonosor“, „Les Vêpres siciliennes“, „Le Trouvère“, „Macbeth“, „Don Carlos“, „Aida“ og „Othello“ udgøres hver især af en kort hovedtekst samt en oversigt („survey“) over musikalske og koreografiske kilder. Oversigterne er udformet som opremsninger af musikalske og koreografiske begivenheder snarere end som traditionelle kildeoversigter. Ved hjælp af nodeeksempler, citater, notationer og tegninger lægger Jürgensen således en række collage-agtige puslespil, som synes at rekonstruere divertissementernes hændelsesforløb særdeles overbevisende. Hovedteksterne, som begrænser sig til et omfang af gennemsnitlig ni sider pr. kapitel, består overvejende af faktuelle oplysninger omkring værkets tilblivelseshistorie, især Verdis egne holdninger og intentioner, samt citater fra samtidens anmeldelser som et udtryk for publikums reception. På denne måde dokumenterer Jürgensen Verdis egen ambivalente holdning til balletdivertissementerne, som han i de fleste tilfælde nødtvungen komponerede for at tilfredsstille den del af publikum, som primært gik i operaen for at se på damer. Ligeledes tegner de citerede anmeldelser og udsagn fra samtidens Paris et billede af stærkt divergerende meninger om Verdis ballettuder.

Man kunne have håbet, at Jürgensens bog, trods sit meget beskedne omfang af regulær tekst, havde præsenteret et bud på en ny forståelse eller læsning af Verdis værker. Afhandlingen indeholder imidlertid et minimum af teoretiske/analytiske refleksioner over divertissementernes indhold og betydning, og forfatterens eget syn

på det empiriske materiale repræsenteres primært af en udbredt anvendelse af lovprisende adjektiver. Det skal nævnes, at Jürgensen supplerede bogen med et dansk resumé samtidig med, at han indleverede den til bedømmelse som disputats. I dette supplement refererer forfatteren overraskende til afhandlingens *hovedtese*, et fænomen som på ingen måde synes at være centralt for bogens disposition. Hovedtesen er, „at Verdi indenfor det balletmusikalske område må anses som en af de egentlige igangsættere af 1800-tallets ‘symfoniske’ balletmusik samt, at han med sine opera-balletter bidrager afgørende til, at dansen som kunstart indtager en ny dramaturgisk rolle i det 19. århundredes operatradition“. Tesens anden halvdel synes primært at knytte sig til Jürgensens lidet overraskende konstatninger af, at Verdi benytter dansen som karakterskabende element i handlingen og/eller som balancegivende instrumentalt indslag i en større musikdramatisk sammenhæng. Denne del af tesen er således langt fra udtryk for det dristige gæt, som man kunne forvente i forbindelse med en videnskabelig afhandling. Mere problematisk er det imidlertid, at Jürgensens ‘verifikation’ for tesens første del i hovedsagen begrænser sig til en konstatering af, at Tchaikovsky *kan* have haft kendskab til Verdis balletmusik, samt til en udbredt anvendelse af neologismen „Tchaikovskian“ i beskrivelsen af det musikalske materiale.

I sin helhed fremstår *The Verdi Ballets* først og fremmest som udtryk for et generelt ønske om at opgradere ballettens status som kunstart og dermed også som videnskabeligt genstandsområde. Som dansk danshistoriker må man imidlertid ærgre sig over, at Jürgensens afhandling snarere står i fare for at udløse den modsatte effekt i et nationalt forskningspolitisk perspektiv. Taget i betragtning at *The Verdi Ballets* blev indleveret som disputats, forekommer det mig overordentligt påfaldende, at forfatteren ikke engang i sit danske resumé placerer sin afhandling i forhold til den nutidige, internationale danseforsknings videnskabsteoretiske diskussion.

Af det indledende kapitel fremgår det, at bogen delvis er tænkt som en arbejdsmanual for fremtidige instruktører, dirigenter og koreografer, som står over for at skulle rekonstruere divertissementerne i moderne produktioner. I lyset af den rekonstruktionsdebat, der præger store dele af danseverdenen i disse år, undrer det mig imidlertid, at Jürgensen ikke har følt sig kaldet til en smule refleksion over begrebet historisk rekonstruktion som kunstnerisk praksis. Mark

Franko (Associate Professor ved University of California, Santa Cruz) synes således på forhånd at have problematiseret Jürgensens forhavende i sin skelsættende afhandling *Dance as Text. Ideologies of the Baroque Body* (Cambridge University Press, 1993): “The more scientific and exacting reconstruction becomes, the more it results in a choreographic fashion show, one in which dances are paraded by bodies like garments on mannequins (...) Without the presence of tradition – the reconstruction of the conditions of reception – reconstruction simulates the past in the manner of a copy. Nothing could be more adverse to the very medium of live performance. And yet the reconstruction of the audience is also an impossible project.” Som hos Jürgensen er Frankos historiske forskning uløseligt forbundet med en kunstnerisk praksis. Hans iscenesættelse af historisk materiale afviger imidlertid markant fra Jürgensens, idet den er teoretiserende snarere end simulerende. Franko rekonstruerer med udgangspunkt i en teori om værkernes *effekter*, og han understreger betydningen af, at historisk materiale må kunne opleves teatralisk som værende unikt for publikum i netop det øjeblik, hvor det opføres, samtidig med at det bevarer sin historicitet. Om Jürgensens rekonstruktioner af Verdis balletdivertissementer har nogen værdi som levende kunstværker, vil jeg afholde mig fra at diskutere i denne sammenhæng.

Inger Damsholt

Jørgen Gram Christensen: *Jacob Gade – et eventyr i musik. Biografi og værkfortegnelse*.
Byhistorisk Forlag, Vejle 1996. 154 s., ill.,
ISBN 87-90086-08-2, kr. 198.

Litteraturen om Jacob Gade er forbløffende sparsom, når man tager i betragtning, at han som komponist til *Tango jealousy* er mester for det vel nok kendteste og mest spillede stykke musik, nogen dansk komponist har skrevet. Derfor må denne første omfattende Jacob Gade-monografi naturligvis hilses velkommen.¹ Der er ingen tvivl om, at der ligger et endog meget stort arbejde bag Jørgen Gram Christensens bog. Desværre er resultatet dog ikke helt uproblematisk.

Bogen er disponeret i to hovedafsnit, en biografi (s. 3-58) og en værkfortegnelse (s. 59-137). Hertil kommer diverse registre.

Efter en noget omstændelig redegørelse for Jacob Gades aner på Vejleegnen følger den egentlige biografi. Den bygger i vid udstrækning på